

Učební osnova předmětu

Chemická laboratorní cvičení

Studijní obor: Aplikovaná chemie

Zaměření:

ochrana životního prostředí
analytická chemie
chemická technologie
denní

Forma vzdělávání:

Celkový počet vyučovacích hodin za studium:

Zaměření:

analytická chemie		
ochrana životního prostředí	429	1. ročník: 35 týdnů po 3 hodinách 2. ročník: 36 týdnů po 2 hodinách 3. ročník: 33 týdnů po 4 hodinách 4. ročník: 31 týdnů po 4 hodinách
chemická technologie:	396	1. ročník: 35 týdnů po 3 hodinách 2. ročník: 36 týdnů po 2 hodinách 3. ročník: 33 týdnů po 3 hodinách 4. ročník: 31 týdnů po 4 hodinách

Platnost :

od 1. 9. 2009 do 31. 8. 2013

Pojetí vyučovacího předmětu

Obecný cíl předmětu

Cílem předmětu je seznámit a poskytnout žákům komplexní vědomosti o principech, metodách a postupech analytické kontroly, formovat logické myšlení a rozvíjet nezbytné intelektuální a manuální dovednosti z oblasti metod práce v analytické laboratoři. Ty dále uplatní jak v odborné praxi, tak i v občanském životě. Žáci jsou vedeni k vytváření pracovních protokolů, k bezpečné práci s chemickými látkami a přípravky s využitím získaných znalostí a dovedností.

Charakteristika učiva

V úvodní části se žáci seznámí s organizací práce v laboratořích, se zásadami bezpečnosti práce, protipožárními zásadami a zásadami první pomoci. Potom pracují jednotlivě nebo ve dvojicích na praktických úlohách, ve kterých si ověřují a zdokonalují získané vědomosti a znalosti z teoretických hodin.

Výuka předmětu vyžaduje znalosti a dovednosti v předmětech chemie, jejíž vědomosti uvádí do praxe, matematika a výpočetní technika (vypracování protokolů), ochrana životního prostředí (zacházení s nebezpečnými látkami).

Pojetí výuky

Vzhledem k charakteru předmětu je výuka směřována k praktickému procvičování a získávání pracovních návyků v laboratoři, přibližně 20% časové dotace je věnováno teoretickému seznámení se s úlohami a jejich principy, s bezpečnostními pravidly. Žáci se současně učí

pracovat samostatně a přesně, získávají pracovní návyky, které využijí v praxi. Důležitým prvkem vývoje v oblasti instrumentální analýzy pro vzdělávání studentů je neuzavírat výuku do rámce vymezeného školní laboratoří, ale je nutné poukazovat na v praxi rozšířené aplikace a modifikace metod pro konkrétní měření.

Hodnocení výsledků

Hodnocení žáků zahrnuje přístup k práci, dodržování pravidel bezpečnosti práce v laboratoři a pracovního postupu, čistotu na pracovišti, přesnost a správnost výsledků práce, validitu. Hodnocení vychází z platného klasifikačního řádu a je do něho zahrnuta i kvalita zpracovaného protokolu.

Přínos předmětu k rozvoji klíčových kompetencí a průřezových témat

Předmět přispívá k rozvoji následujících klíčových kompetencí:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- komunikativní kompetence
- personální a sociální kompetence
- matematické kompetence
- kompetence využívat prostředky ICT a pracovat s informacemi

Předmět zahrnuje následující průřezová témata :

- člověk a svět práce
- člověk a životní prostředí
- informační a komunikační technologie

Rozpis výsledků vzdělávání a učiva

Chemická laboratorní cvičení

1. ročník : 3 hodiny týdně, celkem hodin 105

Výsledky vzdělávání :	Učivo:	Počet hodin:
Žák: <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje pravidla bezpečnosti práce v chemické laboratoři; - dodržuje zásady ochrany zdraví při práci - uplatňuje zákon o chemických látkách a chemických přípravcích při práci v chemické laboratoři; - vyzná se ve značení chemikálií; - ovládá zásady první předlékařské pomoci; - zná způsoby nakládání s odpady; - v chemické laboratoři.	Úvod : <ul style="list-style-type: none"> - seznámení s chemickou laboratoří; - organizace cvičení; - bezpečnost práce a ochrana zdraví, zásady první předlékařské pomoci; - zásady požární ochrany; - laboratorní řád.	3
<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v základních laboratorních pomůckách; - pracuje s laboratorním sklem, správně určí vhodný druh laboratorního nádobí; - zvládá základní práce se sklem (řezání, ohýbání, ohřívání...).	Základní laboratorní technika <ul style="list-style-type: none"> - laboratorní pomůcky; - práce se sklem; - práce s korkem.	6
<ul style="list-style-type: none"> - provádí základní měření některých fyzikálních konstant.	Základní laboratorní operace <ul style="list-style-type: none"> - vážení; - měření objemu, teploty, hustoty.	6
<ul style="list-style-type: none"> - umí připravit roztoky o určité koncentraci rozpouštěním pevných látek i ředěním koncentrovaných roztokův - umí vypočítat složení.	Roztoky <ul style="list-style-type: none"> - příprava roztoků; - měření hustoty; - vyjadřování složení.	12
<ul style="list-style-type: none"> - sestavuje jednoduché aparatury; - používá základní laboratorní techniku - pracuje podle laboratorních předpisů; - ovládá principy základních dělicích a čistících metod; - vyhodnocuje výsledky své práce.	Dělicí a čistící operace <ul style="list-style-type: none"> - dekantace, filtrace; - krystalizace; - sublimace; - destilace.	18
<ul style="list-style-type: none"> - připravuje plyny, měří jejich objem; - provádí jejich důkazové reakce;	Plyny <ul style="list-style-type: none"> - vyvíjení plynů; - jímání plynů, měření objemu;	6

Výsledky vzdělávání:	Učivo:	Počet hodin:
<ul style="list-style-type: none"> - dokáže připravit anorganické látky a ověřit jejich vlastnosti; - dokáže pracovat podle návodu; - umí vyhodnotit výsledky své práce a vypracovat protokol. 	Preparace anorganických látek <ul style="list-style-type: none"> - příprava anorganických sloučenin; - základní výpočty. 	54

2. ročník : 2 hodiny týdně, celkem hodin 72

Výsledky vzdělávání :	Učivo:	Počet hodin:
Žák: <ul style="list-style-type: none"> - uplatňuje zákon o chemických látkách a chemických přípravcích při práci v laboratoři; - dodržuje zásady bezpečné práce v chemické laboratoři; - prokáže znalost zásad první předlékařské pomoci; - zná způsoby nakládání s odpady v chemické laboratoři; - dodržuje zásady protipožární ochrany a ochrany životního prostředí. 	Úvod <ul style="list-style-type: none"> - bezpečnost práce a ochrana zdraví v chemické laboratoři; - organizace práce; - laboratorní nádobí a pomůcky. 	4
<ul style="list-style-type: none"> - dokáže sestavit jednoduché typy aparatur; - pracuje na zadané úloze podle pracovního návodu; - ovládá základní dělicí a izolační metody; - vyhodnotí výsledky své práce z hlediska kvality i kvantity. 	Čistící a izolační metody: <ul style="list-style-type: none"> - krystalizace; - sublimace; - destilace frakční; - destilace s vodní parou; - extrakce. 	24
<ul style="list-style-type: none"> - sestavuje složitější aparatury; - zná význam základních fyzikálních konstant. 	Stanovení fyzikálních konstant <ul style="list-style-type: none"> - teplota tání; - teplota varu. 	4
<ul style="list-style-type: none"> - provede a vysvětlí důkaz nenasyčenosti uhlovodíků; - provede práci podle laboratorního návodu; - vypočítá množství výchozí látky, vypočítá výtěžek a zhodnotí jej. 	Příprava a vlastnosti uhlovodíků a jejich derivátů: <ul style="list-style-type: none"> - nitroderiváty; - azosloučeniny; - alkoholy; - fenoly; - kyseliny. 	28

Výsledky vzdělávání:	Učivo:	Počet hodin:
<ul style="list-style-type: none"> - provede důkazové reakce; - ověří některé vlastnosti; - provede některé typické reakce těchto látek. 	Vlastnosti bílkovin, tuků a cukrů <ul style="list-style-type: none"> - důkazy a vlastnosti bílkovin; - důkazy vlastností cukrů; - zmýdelňování tuků, vlastnosti mýdla. 	12

3. ročník : 4 hodiny týdně, celkem hodin 132

**zaměření: analytická chemie
ochrana životního prostředí**

Výsledky vzdělávání :	Učivo:	Počet hodin:
Žák: <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje zásady bezpečné práce v chemické laboratoři; - ovládá zásady první pomoci; - uplatňuje zákon o chemických látkách chemických přípravcích při práci v chemické laboratoři. 	Úvodní část: <ul style="list-style-type: none"> - laboratorní řád; - bezpečnost práce; - test z bezpečnosti práce. 	8
<ul style="list-style-type: none"> - objasní principy analytických metod; - správně zvolí indikátor; - vysvětlí základní chemické principy jednotlivých stanovení; - provádí výpočty pro přípravu roztoků, stanovení jejich koncentrace; - prakticky provede odměrné stanovení; - odvodí výpočet a vyhodnotí výsledky analýzy s použitím běžných statistických metod; - aplikuje získané poznatky při odměrném stanovení ve vzorku na konkrétní rozbor používané ve všech oblastech chemie; - zdůvodní výsledky své práce; - zpracuje protokol o prováděném rozboru. 	Neutralizační analýza: <ul style="list-style-type: none"> - příprava odměrných roztoků a standardizace; - acidimetrická stanovení; - alkalimetrická stanovení. 	40
	Srážecí analýza: <ul style="list-style-type: none"> - příprava odměrných roztoků a standardizace; - argentometrická stanovení. 	20
	Komplexometrická analýza <ul style="list-style-type: none"> - příprava odměrných roztoků a standardizace; - příklady stanovení. 	24
	Redoxní analýza <ul style="list-style-type: none"> - příprava odměrných roztoků a standardizace; - příklady stanovení. 	32
	Výpočty	8

zaměření: chemická technologie

3. ročník : 3 hodiny týdně, celkem hodin 99

Výsledky vzdělávání :	Učivo:	Počet hodin:
Žák: <ul style="list-style-type: none"> - dodržuje zásady bezpečné práce v chemické laboratoři; - ovládá zásady první pomoci; - uplatňuje zákon o chemických látkách chemických přípravcích při práci v chemické laboratoři. 	Úvodní část: <ul style="list-style-type: none"> - laboratorní řád; - bezpečnost práce; - test z bezpečnosti práce. 	7
<ul style="list-style-type: none"> - objasní principy analytických metod; - správně zvolí indikátor; - vysvětlí základní chemické principy jednotlivých stanovení; - provádí výpočty pro přípravu roztoků, stanovení jejich koncentrace; - prakticky provede odměrné stanovení; - odvodí výpočet a vyhodnotí výsledky; analýzy s použitím běžných statistických metod; - aplikuje získané poznatky při odměrném stanovení ve vzorku na konkrétní rozboru používané ve všech oblastech chemie; - zdůvodní výsledky své práce; - zpracuje protokol o prováděném rozboru. 	Neutralizační analýza: <ul style="list-style-type: none"> - příprava odměrných roztoků a standardizace; - acidimetrická stanovení; - alkalimetrická stanovení. 	29
	Srážecí analýza: <ul style="list-style-type: none"> - příprava odměrných roztoků a standardizace; - argentometrická stanovení. 	15
	Komplexometrická analýza <ul style="list-style-type: none"> - příprava odměrných roztoků a standardizace; - příklady stanovení. 	17
	Redoxní analýza <ul style="list-style-type: none"> - příprava odměrných roztoků a standardizace; - příklady stanovení. 	23
	Výpočty	8

3. ročník : 4 hodiny týdně, celkem hodin 124

Výsledky vzdělávání :	Učivo:	Počet hodin:
Žák <ul style="list-style-type: none"> - chápe význam instrumentálních metod - zná jejich analytické využití; - charakterizuje jednotlivé instrumentální metody a rozlišuje jejich rozdíly; - má přehled o jejich instrumentaci. 	Instrumentální analytické metody : Separáční metody <ul style="list-style-type: none"> - extrakce; - adsorpce; - chromatografie. 	28

